

श्री साईसच्चरित
॥ अथ श्री साईसच्चरित ॥ अध्याय तिसरा ॥

। श्री गणेशाय नमः ॥ श्री सरस्वत्यै नमः ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ श्री कुलदेवतायै नमः ॥ श्री सीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥ श्री सद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥ आतां पूर्व कथेची संगती । साई पूर्ण आश्वासन देती । म्हणती “आपली संपूर्ण अनुमती । चरित्रस्थिती वर्णावया ॥१॥ तुम्ही आपलें कार्य करा । मनीं यत्किंचितही न कचरा । विश्वास पूर्ण मद्दचनी धरा । निर्धार करा मनाचा ॥२॥ केलिया मल्लीलेचें लेखन । होईल अविद्यादोषनिरसन । भक्तिभावे करितां श्रवण । प्रपंचभान मावळेल ॥३॥ उठतील श्रवणसागरावरी । भक्तिप्रेमामृताच्या लहरी । बुडिया देतां उपराउपरी । येतील करीं बोधरत्ने ” ॥४॥ ऐकोनि निःशंक झालें मन । साईपदीं केलें नमन । मग हें चरित्रलेखन । यथास्मरण आरंभीं ॥५॥ हे शब्द येतांच बाबांचे ओटीं । तीच बांधिली शकुनगांठी । घडूनि येणार आतां हे गोष्टी । मी तों वेठीचा बिगारी ॥६॥ पहा अगम्य हरीची लीला । त्यावीण न कळे ती अन्याला । श्रुति शास्त्र देव मुकाबला । थांग लागला ना कोणा ॥७॥ शास्त्रविशारद वेदवादी । प्रज्ञावंत पंडितादि । घटपटादिवादप्रवादी । यांच्या नादीं भरुं नका ॥८॥ हरी निजभक्तांचा केला । भाळ्या-भोळ्यांचा भुकेला । प्रेमालागीं समूळ विकला । सदा हटेला दांभिकां ॥९॥ “यांतचि तुमचें कल्याण आहे । माझेंही अवतारसार्थक्य हें । माझी तों घोकणी नित्य पाहें । काळजी वाहें हेच मी ॥१०॥ वरी एक सांगतो शामा । प्रेम घेईल जो मन्नामा । तयाच्या मी सकल कामा । पुरवीं प्रेमा वाढवीं ॥११॥ मग जो गाई वाडेंकोडें । माझें चरित्र माझे पवाडे । तयाचिया मी मागें पुढें । चोर्हीकडे उभाचि ॥१२॥ जे जे भक्त मजकारणें । असतील विनटले जीवें प्राणें । तयांसी या कथाश्रवणें । आनंद होणें सहजीच ॥१३॥ कोणीही केल्या माझें कीर्तन । तयासी देईन आनंदघन । नित्य सौख्य समाधान । सत्य वचन मानावें ॥१४॥ जो मजलागीं अनन्य शरण । विश्वासयुक्त करी मद्भजन । माझें चिंतन माझें स्मरण । तयाचें उद्धरण ब्रीद माझें ॥१५॥ माझें नाम माझी भक्ती । माझें दफ्तर माझी पोथी । माझें ध्यान अक्षय चितीं । विषयस्फूर्ती केंची त्या ॥१६॥ कृतांताच्या दाढेंतून । काढीन मी निजभक्तां ओढून । करितां केवळ मत्कथा श्रवण । रोगनिरसन होईल ॥१७॥ कथा करा सादर श्रवण । त्यावरी करा पूर्ण मनन । मननावरी निदिध्यासन । समाधान पावाल ॥१८॥ ‘अहं सोहं’ जाईल विरोन । उन्मन होईल श्रोतियांचें मन । चित्त होईल चैतन्यघन । अनन्य परिपूर्ण श्रद्धेनें ॥१९॥ ‘साई साईति’ नामस्मरण । करील सकल कलिमल दहन । वाणीश्रवणगतपापभंजन । एक लोटांगण घालितां” ॥२०॥ कार्य जरी नव्हे सामान्य । आज्ञा केली शिरसामान्य । बाबांसारिखा असतां वदान्य । कां पां दैन्य आदरावें ॥२१॥ कोणा हातीं बांधविलीं राउळें । कोणासी कीर्तनरंगी लाविलें । कोणासी तीर्थयात्रे धाडिलें । मज बैसविले लिहावया ॥२२॥ अवघ्यापरीस मी पामर । कवण्या गुणें हा करुणासागर । दयाघन ओळला मजवर । मी तर कांहीं जाणेंना ॥२३॥ हाचि गुरुकृपेचा नवलावा । कीं जेथ कांहीं न लव ओलावा । तेथेही निबर तरु फुलावा । दाट उफलावा अप्रयासें ॥२४॥ कोणी पुढें बांधितील मठ । कोणी देवालये कोणी घाट । आपण घेरुं धोपट वाट । चरित्रपाठ साईचा ॥२५॥ कोणी सत्कारपूर्वक अर्चन । कोणी करिती पदासंवाहन । उत्कंठित झालें माझें मन । गुणसंकीर्तन करावें ॥२६॥ कृतयुगीं जें प्राप्त ‘ध्यानै’ । त्रेतीं ‘यजनै’ द्वापारीं ‘अर्चनै’ । तें प्राप्त सर्व ‘नामसंकीर्तनै’ । गुरुभजनें कलियुगी ॥२७॥ अनधिकारी उघड उघड । चिंध्या भाराभर एक ना धड । तेथें ऐसें हें अवजड । कार्य अवघड घ्यावें कां ॥२८॥ यत्न न करितां उगे बसावें । आज्ञाभंगपातकी व्हावें । आज्ञापालन करुं जावें । तरी व्हावें हें कैसें ॥२९॥ समर्थ साईची निजस्थिती । यथार्थ वर्णाया कोणा गती । स्वयंच भक्तार्थ कृपा करिती । तरी ते वदविती स्वयंचि ॥३०॥ वाणीची जेथ न चले धांव । तेथें मीं कां बांधिली हांव । ऐसें बोलावयासी वाव । ठेविला न ठाव कवणातें ॥३१॥ उचलिली जेव्हां हातीं लेखण । बाबांनीं हरिलें माझें मीपण । लिहिती आपुली कथा आपण । ज्याचें भूषण त्याजला ॥३२॥ अतिगहन तयांचे महिमान । वर्णावयासी मी मतिहीन । त्यांनींच उचलूनि आपुलें आपण । निर्मुक्तवचन व्हावें की ॥३३॥ बाबा जरी मी जन्मतः ब्राह्मण । तरी श्रुतिस्मृतिनेत्रविहीन । जरी हें या जन्मा दूषण । परी मज भूषण आपुलें ॥३५॥ श्रुतिस्मृति हे ब्राह्मणनयन । काणा तो जो एक हीन । अंधचि तो जो उभयविहीन । हीन दीन तैसा मी ॥३६॥ आपण मज अंधाची काठी । असतां मज काय आटाटी । टेकीत टेकीत पाठी पाठी । धोपट वाटे चालेन ॥३७॥ आतां पुढारा काय करावें । मज पामरा नाहीं ठावें । आपणचि बुद्धिदायक व्हावें । संपादावें निजकार्य ॥३८॥ मुके बृहस्पतीसम बोलती । पंगू मेरुपर्वत लंघिती । ही जयांची अतर्क्य शक्ति । तयांची युक्ती त्यां ठावी ॥३९॥ मी तों केवळ पायांचा दास । नका करुं मजला उदास । जोंवरी या देहीं श्वास । निजकार्यास साधूनि घ्या ॥४०॥ आतां आपण श्रोते जन । जाणितलें जी ग्रंथप्रयोजन । साईच लिहिता लिहविता आपण । भक्तकल्याणाकारणें ॥४१॥ कैसा वाजेल पावा कीं पेटीं । चिंता नाहीं उभयां पोटीं । ही तों वाजवित्या आटाटी । आपण कष्टी कां व्हावें ॥४२॥ कीं जें चंद्रकांत स्त्रवत । तें काय तया पोटींचें

अमृत । ती तों चंद्राची करामत । चंद्रनिर्मित चंद्रोदयी ॥४३॥ किंवा सागरा ये भरती । ती काय त्याची निजकृती । तीही चंद्रोदयाचे हातीं । सागरकृति नव्हे ती ॥४४॥ असो टाळोनि भंवरे खडक । सागरीं नावा चालाव्या तडक । म्हणोनि जैसे लालभडक । दीप निदर्शक लाविती ॥४५॥ तैशाचि साईनाथांच्या कथा । ज्या गोडीनें हिणवितील अमृता । भवसागरींचे दुस्तर पंथा । अति सुतरता आणितील ॥४६॥ धन्य धन्य या संतकथा । श्रवणद्वारें अंतरीं रिघतां । बाहेर निघे देहाभिमानता । दंद्ववार्ता नुरेचि ॥४७॥ जंव जंव यांचा हृदयीं साठा । तंव तंव विकल्प पळे बारा वाटा । ज्ञानसंचय होय लाठा । उतरे ताठा देहाचा ॥४८॥ बाबांच्या शुद्ध यशाचें वर्णन । प्रेमें तयाचें श्रवण । होईल भक्तकश्मलदहन । सोपें साधन परमार्था ॥४९॥ मायातीत ब्रह्म काय । काय तत्तरणार्थ उपाय । कर्मधर्माचरणें हरि हा प्रिय । कैसेनि होय निजभक्तां ॥५०॥ आत्यंतिक क्षेम तें काय । भक्ति मुक्ति विरक्ति काय । वर्णाश्रमधर्म वस्तु अद्वय । इत्यादि विषय अति गूढ ॥५१॥ एतदर्थ जयांतें गोडी । तयांनी पुरवाया निज आवडी । ज्ञानोबा-एकनाथादिकृत ग्रंथपरवडी । सुखनिरवडी सेवावी ॥५२॥ कृतयुगी 'शम-दम' । श्रेतीं 'यजन' द्वापारी 'पूजन' । कलियुगी 'नामकथाकीर्तन' । स्वल्प साधन परमार्था ॥५३॥ ब्राह्मणादि चारी वर्ण । सर्वांसी साधन गुरुकथाश्रवण । असो स्त्री शूद्र वा जातिहीन । हें एक साधन सकळांतें ॥५४॥ असेल जयाचे पुण्य पदरी । तोच या कथा श्रवण करी । कोणास येतील निद्रालहरी । तयांही श्रीहरी जागवील ॥५५॥ व्हावे विषयभोग अनवरत । ते न लाभता ते दीनचित्त । तयांसीही हें संतकथामृत । विषयनिर्मुक्त करील ॥५६॥ योग याग ध्यान धारणा । करूं जातां प्रयास नाना । आयास नलगे या कथाश्रवणा । एका अवधानावांचून ॥५७॥ ऐसी ही साईची कथा निर्मळ । परिसोत सज्जन श्रोते प्रेमळ । जळतील पंचमहापापे प्रबळ । जातील समूळ विलयाला ॥५८॥ आम्हां भवपाशीं जखडिलें । तेणें निजरुप वेढिलें । श्रवणें ते वेढे होतील ढिले । स्वरुप पहिलें लाधेल ॥५९॥ व्हावें कथांचें आमरण स्मरण । घडावें तयांचें नित्य परिशीलन । होवो भवदवार्ता शांतवन । समाधान जीवांचें ॥६०॥ वाचतां परिसतां भक्तिभावं । सहज साईचे ध्यान व्हावें । सगुणरुप डोळां दिसावें । चित्तीं ठसावें दृढतर ॥६१॥ येणें घडावी सद्गुरुभक्ति । पावावी संसारीं विरक्ति । जडो गुरुस्मरणीं प्रीति । होवो मति निर्मल ॥६२॥ ऐसीच बुद्धि धरोनि मनीं । कृपा केली साईनाथांनी । मज निमित्ता पुढें करोनी । स्वयें करणी हे केली ॥६३॥ ओटी तुडुंब लागली ओढी । वासरावीण पान्हा न सोडी । हे तों धेनूतें उपज खोडी । तैशीच आवडी साईची ॥६४॥ मज चातकाचेनि आशे । आनंदघन ही माउली वर्षे । पुरवूनि माझिया अल्प तृषे । भक्त प्रकर्षे निववील ॥६५॥ काय भक्तिप्रेमाचें कौतुक । मातेस लागे बाळाची भूक । तयानें न पसरितांही मुख । थानकूचुक ते कोंदी ॥६६॥ कोण जाणे तिचे शीण । लेंकुरा न त्याची जाण । न पुसतां निज माउलीवीण । अन्य कोण दे थान ॥६७॥ बाळकासी घालितां लेणें । बालक त्यांतील स्वारस्य नेणे । तें कौतुक एक माताच जाणे । तैसेंच करणें सद्गुरुचें ॥६८॥ हा माझा बाळाचा लळा । पुरवील कोण सुखसोहळा । माउलीवीण कोणास कळवळा । तो जिव्हाळा दुर्मिळ ॥६९॥ सन्मातेच्या पोटीं येणें । महद्भाग्यें देवाचें देणें । दुःख सोसूनि जन्म देणें । बाळक नेणे हें कांहीं ॥७०॥ असो ये अर्थी आणीक वचन । बोलिले बाबा करवितों श्रवण । अहो जी आपण श्रोते सज्जन । आदरे अवधान देईजे ॥७१॥ सन एकोणीसशें सोळा सालीं । चाकरी सरकारी पुरी झाली । यथायोग्य पेन्शन बसली । वारी आली शिरडीची ॥७२॥ गुरुपौर्णिमेचा तो दिवस । भक्तमिळाले गुरुपूजेस । अण्णा स्वयंस्फूर्ति विनविती बाबांस । करिती शिफारस ती परिसा ॥७३॥ अण्णांस माझी मोठी काळजी । बाबांच्या समोर करिती अजीजी । यांच्या वाढत्या संसारामाजी । कृपा करा जी यांजवर ॥७४॥ लावा कीं यांस दुजी नोकरी । ही पेन्शन का पडेल पुरी । अण्णासाहेबांची चिंता निवारी । ऐसें करीं काहीं गा ॥७५॥ बाबा तंव वदती प्रत्युत्तरीं । "मिळेल मेली तयासी नोकरी । करावी आतां माझी चाकरी । सुख संसारी लाधेल ॥७६॥ ताटें यांचीं भरलीं सदा । यावज्जीव न रितीं कदा । भावें मत्पर होतां सर्वदा । हरतील आपदा तयाच्या ॥७७॥ काहीं केलें काय झालें । म्हणती जन ते समजा चळले । धर्माचरण जयांनीं वर्जिलें । तयांस पहिलें वर्जवें ॥७८॥ समोर येतां बाजूसी जावें । महा भयंकर ते समजावे । त्यांच्या छायेसही न रहावें । पडल्या सहावे कष्टही ॥७९॥ आचारहीन शीलभ्रष्ट । विचारहीन कर्मनष्ट । देखेना जो इष्टानिष्ट । केवीं तो अभीष्ट पावेल ॥८०॥ लाग्याबांध्यावीण विशेषीं । कोणी न येई आपुलेपाशी । श्वान सूकर कां माशी । हडहड कुणासी करूं नये ॥८१॥ येथुनि पुढें भक्तिभावा । करावी यानें माझी सेवा । करुणा येईल देवाधिदेवा । अक्षय ठेवा लाधेल ॥८२॥ मग ही पूजा करावी कैसी । मी कोण कैसा जाणावा भरंवसीं । साईचा तो देह विनाशी । ब्रह्म अविनाशी सुपूज्य ॥८३॥ मी तों अष्टधा - प्रकृतिरुपानें । भरलों आहें चौं बाजूनें । हेंचि अर्जुनासी भगवंतानें । गीताव्याख्यानें निवेदिलें ॥८४॥ यावन्नामरुपाकृति । स्थावर जंगमात्मकही जगती । मीचि नटलों अष्टधा प्रकृति । ही एक चमत्कृति माझीच ॥८५॥ ॐप्रणव हा माझा वाचक । वाच्य तयाचा मीचि एक । विश्वाकार वस्तु अनेक । त्यांतही मी एक भरलेला ॥८६॥ आत्मभिन्न वस्तु नाहीं । तेथें कामना कशाची पाहीं । मीचि अवघा ठायीं ठायीं । भरलों दाही दिशांतीं ॥८७॥ परिपूर्ण सर्वत्र एणें भावें । मी माझें हें जेथ विरावें । तया कामनीय काय असावें । सर्वी वसावें सर्वस्वी ॥८८॥ कामना या बुद्धींत उगवती । आत्मयासीं संबंध न धरिती । साईमहाराज निजात्ममूर्ति । कामनास्फूर्ति तेथें केंची ॥८९॥ कामनांचे नाना प्रकार । मी कोण हें कळतांचि सार । विरोनि जाती जैसी गार । रविकरनिकरसंतप्त ॥९०॥ मनबुद्ध्यादि इंद्रियांसकट । नव्हे मी स्थूल विराट । नव्हे मी हिरण्यगर्भ अप्रकट । साक्षी मी जुनाट अनादि ॥९१॥ एवं गुणइंद्रियांपरता । नाहीं मज विषयतत्परता । नाहीं मजवीण ठाव रिता । कर्ता करविता मी नव्हे ॥९२॥ मनबुद्ध्यादि इंद्रियगण । अवघा जड ही जेथें ओळखण । तेथेंच 'विरक्ती' प्रकटेल जाण । सारील आवरण ज्ञानाचें ॥९३॥ स्वरुपाचें जें विस्मरण । तेंचि मायेचें अवतरण । शुद्ध पूर्णानंद स्मरण । तोचि मी चैतन्यघनरुप ॥९४॥ त्या मजकडे फिरविणें वृत्ति । तीच सेवा तीच

‘मद्भक्ति’ । चिदानंद मी होतां प्रतीती । शुद्ध स्थितीं तें ‘ज्ञान’ ॥१५॥ अयमात्मा ब्रह्म । प्रज्ञानमानंदं ब्रह्म । जगन्मिथ्यत्वं जगद्भ्रम । सत्यत्वं ब्रह्म तो हा मी ॥१६॥ नित्य शुद्ध बुद्ध मुक्त । वासुदेवो ह्यमोमान्वित । सत्य श्रद्धाभक्तिसहित । पूजन स्वहित हें माझे ॥१७॥ ऐसें मी कोण तें समजून । करावें माझे यथार्थ पूजन । वरी व्हावें अनन्य शरण । जावें समरसून मजमार्जी ॥१८॥ नदी जातां समुद्रा शरण । येईल कां ती पुन्हां परतोन । उरेल कां वेगळें नदीपण । देतां आलिंगन अर्णवा ॥१९॥ स्नेहयुक्त कार्पासवाती । भेटूं जातां दीपकज्योती । स्वयें पावे दिव्य दीप्ती । तैसीचि गती संतपदी ॥१००॥ अल्लामालीक चैतन्यघन । यावीण चित्ता नाही चिंतन । शांतनिपेक्षसमदर्शन । तयाचें मीपण तें कैचें ॥१०१॥ निर्ममत्व निरहंकृति । निर्द्वंद्वत्व निष्परिग्रहस्थिति । याही चार गुणांची जें वस्ती । मीपण स्थिती तें कैसें ॥१०३॥ विश्वीं भरलें जयाचें मीपण । तयाचाचि अंश माझेही मीपण । करावें साईपदीं समर्पण । हीच संपूर्ण मम सेवा ॥१०४॥ माझी सेवा माझे भजन । अनन्यपणें मजसी शरण । तो होय मद्रूप जाण । भगवंतवचन भागवतीं ॥१०५॥ कीटकीसही भ्रमरध्यान । तेंणें ती लाघे भ्रमरपण । शिष्यही करितां निगुरुभजन । निजगुरुरूसमान तो होय ॥१०६॥ समान शब्दें जें वेगळेपण । तेंही न साहे गुरु एक क्षण । गुरुत्व नव्हे शिष्यावीण । शिष्यत्वा अभिन्न गुरुपण ॥१०७॥ असो पूजा जयाची आज्ञापिली । तो मी कोण ही व्याख्या केली । पुष्टीकरणार्थ गोष्ट आठवली । ओघासी आली ती कथितो ॥१०८॥ शिरडीसी आला एक रोहिला । तोही बाबांचे गुणांसी मोहिला । तेथेंचि बहुत दिन राहिला । प्रेमें वाहिला बाबांसी ॥१०९॥ शरीरें पुष्ट जैसा हेला । स्वैरवर्ती न जुमानी कोणाला । फक्त कफनी पायघोळ आंगाला । येऊनि राहिला मशिदीत ॥११०॥ दिवस असो वा निशी । मशिदिसी वा चावडीसी । कलमे पढे उंच स्वरेसीं । अति आवेशीं स्वच्छंद ॥१११॥ महाराज शांतीचा पुतळा । ग्रामलोक फार कंटाळला । मध्यरात्रीसही त्याचा टकळा । अडथळा सकळां झोपेला ॥११२॥ दिवसा खपावें उन्हातान्हांत । शेतांत अथवा रानावनांत । रात्रींही झोप नाही निवांत । लोक नितांत कदरले ॥११३॥ नसेल होत बाबांना ताप । लोकांचें तों मोठें पाप । नाही रात्री सुखाची झोप । आला संताप रोहिल्याचा ॥११४॥ इकडे आड तिकडे विहीर । धरावा कोठवरी तो धीर । रात्रंदिन ही किरकीर । मोठी फिकीर त्यां पडली ॥११५॥ रोहिला आधींचि माथेफिरु । वरी बाबांचा बळकट धीरु । होता त्याहूनिही अनावरु । मग तो थोरु जाहला ॥११६॥ चढेल आणि ताठर झाला । लोकांवरी तोंड टाकू लागला । निस्सीम बेफाम उरफाटला । गांवही फिरला तयावर ॥११७॥ अत्यंत मायाळू साईमाउली । शरणागतासी पाठीसी घाली । म्हणूनि गांवीची सर्व मंडळी । काकुळती आली बाबांसी ॥११८॥ परी बाबा न लक्ष देती । ग्रामस्थांसीच उलट वदती । नका सतावूं रोहिल्याप्रती । तो मज अति प्रिय वाटे ॥११९॥ या रोहिल्याची बाईल घरघुशी । नांदूं न घटे तयापार्शीं । यावया टोंके ती मजपार्शीं । चुकवूनि त्यासी ते विवशी ॥१२०॥ नाही रांडेला पडदपोशी । लाजलज्जा लाविली वेशीं । हांकूनि बाहेर घालितां तिजसी । बलात्कारेंसीं घर घुसे ॥१२१॥ ओरडूं थांबे तेचि संधी । शिरुं पाहे रांड दुर्बुद्धी । तो ओरडतां ती पळे त्रिशुद्धी । सुखसमृद्धी मज तेंणें ॥१२२॥ जावें न कोणीं त्याच्या वाटे । ओरडूं द्या मुक्तकंठें । तयावीण मज रात्र न कंठे । सौख्य मोठें त्याचेनी ॥१२३॥ याची ही ओरड एणेंपरी । आहे मज बहु हितकारी । ऐसा हा रोहिला परोपकारी । बहु सुखकारी मजलागीं ॥१२४॥ ओरडूं द्या त्या यथेष्ट । त्यांतचि आहे माझे इष्ट । नातरी ती रोहिली दुष्ट । देईल कष्ट मजलागी ॥१२५॥ स्वयेंचि मग जें थकेल । आपोआप स्वस्थ राहिल । कार्यभाग तुमचा साधेल । मजही न बाजेल ती रांड ॥१२६॥ ऐसें म्हणतां महाराज । खुंटला मग तेथें इलाज । बाबांच्या मनीं नाही गजबज । काय मग काज आम्हांतें ॥१२७॥ आधींचि रोहिल्यासी उल्हास । वरी हा आला फाल्गुनमास । कलमे पढतां कंठशोष असमसाहस मांडिला ॥१२८॥ जन समस्त आश्चर्यापन्न । केवढे बाबा क्षमासंपन्न । जेणें व्हावें मस्तक भिन्न । तेणेंचि तल्लीन ते होती ॥१२९॥ काय भयंकर ती ओरड । घशासी कैसी नव्हे कोरड । बाबांची परि एकचि होरड । नका दरडावूं तयाला ॥१३०॥ दिसाया रोहिला वेडा पीर । परी बाबांवरी अत्यंत आदर । कलमे निजधर्मानुसार । हर्षनिर्भर पढे तो ॥१३१॥ वाणी हळुवार किंवा मोठी । कोणास याचा विचार पोटीं । स्फुरणासवें उठाउठी । गर्जत उठी हरिनाम ॥१३२॥ निसर्गदत्त घर्घर स्वर । ‘अल्लाहो अकबर’ नामगजर । कलमे पढे आनंदनिर्भर । नित्य निरंतर रोहिला ॥१३३॥ जयासी हरिनामाचा कंटाळा । बाबा भीती तयाच्या विटाळा । म्हणती उगा कां रोहिल्यास पिटाळा । भजनीं चाळा जयातें ॥१३४॥ ‘मद्भक्ता यत्र गायंति’ । तिष्ठें तेथें मी उन्निद्र स्थितीं । सत्य करावया हे भगवदुक्ती । देसी प्रतीति दाविली ॥१३५॥ ओलें कोरडें मागूनि खाईल । नातरी उपाशीही राहिल । तया रोहिल्यासी कैची बाईल । कोठूनि जाईल बाबांशीं ॥१३६॥ रोहिला कफल्लक दिडकीस भारी । कैंचे लग्न कैंची नारी । बाबा बाळब्रह्माचारी । कथा ही सारी मायिक ॥१३७॥ करीना कां कंठशोष । बाबांसी कलम्यांचा संतोष । ऐकत राहतील अहर्निश । निद्रा तें विष तयांपुढें ॥१३८॥ कोठें कलम्यांची प्रबोध वाणी । कोठें ग्रामस्थांचीं पोकळ गाऱ्हाणीं । तयांसी आणावया ठिकाणीं । बतावणी ही बाबांची ॥१३९॥ हाचि अभिप्राय एणें रीती । बाबांनीं सकळां दाविली प्रतीती । रोहिल्याची आवडे मज संगती । नामीं प्रीति तयातें ॥१४०॥ दृश्य द्रष्टा आणि दर्शन । अवघेंचि जया चैतन्यघन । तो असो ब्राह्मण वा पठाण । समसमान दोघेही ॥१४१॥ एकदां माध्यान्हीं आरती झाली । मंडळी स्वस्थानीं जावया परतली । बाबांच्या मुखावाटे जी निघाली । मधुर वचनावली ती ऐका ॥१४२॥ “कुठेंही असा कांहींही करा । एवढें पूर्ण सदैव स्मरा । कीं तुमच्या इत्थंभूत कृतीच्या खबरा । मज निरंतरा लागती ॥१४३॥ येणें निदर्शित ऐसा जो मी । तोचि मी सर्वांच्या अतर्यामी । तोचि मी हृदयस्थ सर्वगामी । असें मी स्वामी सकळांचा ॥१४४॥ भूतीं सबाह्याभयंतरीं । भरुनि उरलों मी चराचरीं । हें सकळ सूत्र ईश्वरी । सूत्रधारी मी त्याचा ॥१४५॥ मी सकळ भूतांची माता । मी त्रिगुणांची साम्यावस्था । मीचि सकलेंद्रियप्रवर्ता । कर्ता धर्ता संहर्ता ॥१४६॥ लक्ष लावी जो मजकडे । नाही तयासी कैचेंही सांकडें ।

तोचि माझा जें विसर पडे । माया कोरडे उडवी तें ॥ १४७॥ दृश्यजात हे मत्स्वरुप । कीड मुंगी रंक भूप । हें स्थिर जंगम विश्व अमूप । हेचि निजरुप बाबांचें” ॥१४८॥ काय मौजेचा हा इशारा । भेद नाही संतां ईश्वरा । अभेदरुपें चराचरा । विश्वोद्धारा अवतार ॥१४९॥ होणें जरी गुरुपदी लीन । तेणें करावें गुरुगुणगायन । अथवा करावें गुरुकथाकीर्तन । अथवा श्रवण भक्तीनें ॥१५०॥ साधकें ऐसें करावें श्रवण । श्रोता श्रव्य जाई विरोन । प्रकट होईल चैतन्यघन । मन उन्मन पावेल ॥१५१॥ असतां जरी गर्क संसारी । पडली संतकथा कानावरी । यत्न न करितां तिळभरी । कल्याणकारी ती स्वभावे ॥१५२॥ मग ती भक्तिभावे परिसतां । केवढें श्रेय चढेल हाता । श्रोतां विचारा करावा चित्ता । आपुल्या निजहिताकारणें ॥१५३॥ जडेल तेणें गुरुपदीं प्रेम । वाढेल क्रमें आत्यंतिक क्षेम । नलगे दुजी निष्ठा नेम । होईल परम कल्याण ॥१५४॥ मना लावितां ऐसा निर्बंध । वाढेल कथाश्रवणछंद । सहज तुटतील विषयबंध । परमानंद प्रकटेल ॥१५५॥ ऐकूनि बाबांची मधुर वाणी । निर्धार केला मीं निजमनीं । एथूनि पुढें नरसेवा त्यागुनि । गुरुसेवनींचि असावें ॥१५६॥ परी मनासी लागली हुरहुरी । ‘मिळेल मेली तथा नोकरी’ । हें जें बाबा वदले उत्तरीं । प्रत्यंतरी येणार कीं ॥१५७॥ शब्द बाबांचा खालीं पडेल । हें तों सहसा कधींही न घडेल । नरसेवेचा संबध जडेल । परी न जोडेल हित मोठें ॥१५८॥ स्वयंस्फूर्ति अण्णांची पृच्छा । खरी तथापि माझी ही इच्छा । नव्हती ऐसें नाही अनिच्छा- । प्रारब्धभोगेच्छा ही नव्हे ॥१५९॥ माझ्याही पोटीं नोकरी व्हावी । संसानिर्वाहसोय लागावी । साईही बोटानें गूळ दाखवी । परी पाजवी औषध ॥१६०॥ तें औषध या गुळाचे आशें । पिऊनि धालों भाग्यवशें । नोकरीही अकल्पित लागली कासे । द्रव्याभिलाषें स्वीकारिली ॥१६१॥ गूळ झाला तरी शेवट । खातां खातां येणार वीट । बाबांच्या उपदेशमघाचे बोट । चाखितां चोखट वाढलें ॥१६२॥ नोकरी नव्हती चिरस्थायी । चालूनि गेली आलिया पार्यीं । बाबांनीं बसविलें ठायींचे ठायीं । सौख्य अनपायी भोगावया ॥१६३॥ हें विश्व संपूर्ण चराचर । भगवत्स्वरुपचि साचार । परी भगवंत विश्वाहूनही पर । परात्पर परमात्मा ॥ १६४॥ ईश्वर प्रपंचेसीं अभिन्न । प्रपंच ईश्वरेसीं भिन्न । प्रपंच तेथूनि चेतनाचेतन । तथा अधिष्ठान ईश्वर ॥१६५॥ भगवंताचीं पूजास्थानें । अष्टप्रकार असती जाणें । प्रतिमा स्थंडिलादि आनानें । सर्वां तुळणें गुरु श्रेष्ठ ॥१६६॥ कृष्ण स्वयें ब्रह्म पूर्ण । तोही धरी सादीपनीचरण । म्हणे करितां सद्गुरुस्मरण । मी नारायण संतुष्टें ॥१६७॥ मजहूनि मज सद्गुस्तवन । आवडे की सहस्त्रगुण । ऐसें सद्गुरुचें वरिष्ठपण । महिमान गहन त्यांचें ॥१६८॥ गुरुभजना जो पाठिमोरा । तो एक अभागी पापी खरा । भोगी जन्ममरणयेरझारा । करी मातेरा स्वार्थाचा ॥१६९॥ मागुती जन्म मागुती मरण । हें तों लागलें नित्य भ्रमण । म्हणूनि करुंया कथाश्रवण । निजोद्धरण संपादूं ॥१७०॥ संतमुखींच्या सहज गोष्टी । अविद्येच्या तोडिती गांठी । तारक होती अतिसंकटीं । म्हणूनि पोटीं सांठवूं ॥१७१॥ नकळे कैसा मेळ । हा अल्लामियाचा सर्व खेळ । भक्तप्रेमळ प्रेक्षक ॥१७२॥ गांठीसी नसतां प्रज्ञाबळ । काय म्हणावें हें दैव सबळ । जे मी लाधलो साई गुरु प्रबळ । हाही एक खेळ तथाचा ॥१७३॥ निवेदिलें ग्रंथ-प्रयोजन । कथिलें मज दिधलें जें आश्वासन । जेणें मत्परत्व आणि मत्पूजन । काय तें दिग्दर्शन जाहलें ॥१७४॥ आतां आपण श्रोतेजन । कराल पुढील अध्यायीं श्रवण । समर्थ साईनाथांचे अवतरण । शिरडींत कैसेन जाहलें ॥१७५॥ लहान थोर तुम्ही सगळे । हें साईचें चरित्र आगळें । होऊनि क्षणैक संसारावेगळे । परिसा भोळे भाविक हो ॥१७६॥ ‘समर्थ साई’ या अल्प मंत्रें । ध्याती जयाची पदें पवित्रें । हालवी जो भक्तभवमोक्षसूत्रें । पावन चरित्रें तथाचीं ॥१७७॥ एवंच पावन साईचरित्र । वाची तथाचे पावन वक्त । श्रोतयांचे पावन ध्येय । होईल पवित्र अंतरंग ॥१७८॥ प्रेमे करिता कथाश्रवण । होईल भवदुःखांचे हरण । ओळेल साई कृपाघन । प्रकटेल संपूर्ण शुद्धबोध ॥१७९॥ लय विक्षेप कषाय । रसास्वाद हे श्रवणा अपाय । दूर सारा हे अंतराय । श्रवण सुखदायक होईल ॥१८०॥ नलगे ब्रत उद्यापन । नलगे उपवास शरीरशोषण । नलगे तीर्थयात्रापर्यटन । चरित्रश्रवण एक पुरे ॥१८१॥ प्रेम असावें अकृत्रिम । जाणिलें पाहिजे भक्तिवर्म । सहज लाधेल परमार्थ परम । नासेल विषम अविद्या ॥१८२॥ नलगे इतर साधनीं शीण । करुं हें साईचरित्र श्रवण । संचित आणि क्रियमाण । अल्पप्रमाणही नुरवूं ॥१८३॥ कृपण वावरो कवण्याही गांवा । चित्तासमोर पुरलेला ठेवा । जैसा तथासी अहर्निशीं दिसावा । तैसाचि वसावा साई मनीं ॥१८४॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते । भक्तहेमाडपंतविरचिते । श्रीसाईसमर्थसच्चरिते । ग्रंथप्रयोजनानुज्ञापनं नाम तृतीयोध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥